

Marcin Ściślak, Andrzej Rokita, Marek Popowczak,
Małgorzata Kołodziej, Krzysztof Kałużny
AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO WE WROCŁAWIU

ZAINTERESOWANIA GRAMI SPORTOWYMI UCZNIÓW LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH WROCŁAWIA

ABSTRACT

Interests in sports games of lyceum students in Wrocław

Background. Lyceum students, aged between 16 and 19, reach an advanced biological stage of development, their basic physical skills are mastered, their interests, passions and systems of values are formed, however female peers manifest some symptoms of motor 'ageing'. Therefore, it is advisable to group students for PE classes according to their state of health, level of talent and physical fitness or even body build and the type of sports and tourist interest. While analyzing the literature on this subject, we noticed that interests in sports games differ depending on the respondents' gender, place of residence, age, the season of the year and many other factors. The study was aimed at diagnosing interests in sports games of lyceum students. It was assumed hypothetically that interests in sports games depended upon the students' gender, age and school. **Material and methods.** The study comprised 787 students (486 girls and 301 boys) of all three grades from six selected lyceum schools located in Wrocław. The basic research method was a diagnostic opinion poll and the technique was a survey. For the purpose of determining interests in sports games a standardized survey questionnaire called 'Interests in the scope of physical activity' was used. **Results.** The research revealed some significant differences in interests of the subjects. The differences in sports games were determined by the respondents' gender, age and school they attended. **Conclusions.** Grouping students for PE classes by interest and ability may result in a more positive attitude towards physical activity.

Key words: interest, games sports, upper-secondary school student, physical education

WPROWADZENIE

W szkole ponadgimnazjalnej, kiedy rozwój biologiczny uczniów jest zaawansowany, podstawowe umiejętności ruchowe opanowane, zainteresowania, zamiłowania i systemy wartości ukształtowane i kiedy obserwuje się u dziewcząt pewne symptomy „starzenia się” motorycznego, za celowe (a nawet konieczne) uznać należy tworzenie grup na zajęciach wychowania fizycznego według stanu zdrowia, poziomu uzdolnień i sprawności fizycznej, a może nawet budowy ciała oraz rodzaju zainteresowań sportowych i turystycznych [1].

Jednym z najistotniejszych zadań nauczyciela w procesie kształcenia i wychowania jest rozbudzanie zaciekawień i ich utrwalanie, a tym samym sprzyjanie powstawaniu określonych zainteresowań ucznia.

Równie ważne jest rozwijanie zamiłowań młodzieży, zwłaszcza w procesie wychowania do kultury fizycznej. Jak wiadomo, zamiłowania są właściwością psychiczną, którą charakteryzuje pozytywny stosunek do określonych, wykonywanych przez daną osobę czynności [2].

W podstawie programowej wychowania fizycznego zapisano, że szkoła, uwzględniając wymagania określone w podstawie programowej, powinna rozwijać własną ofertę programową. Dlatego każdy twórca programu nauczania ma prawo, a w zasadzie obowiązek poszerzania treści kształcenia, przy uwzględnianiu potrzeb i zainteresowań uczniów, a także lokalnych tradycji w dziedzinie wychowania fizycznego [3].

Zajęcia wychowania fizycznego, począwszy od IV klasy szkoły podstawowej, poprzez gimnazjum i szkołę ponadgimnazjalną

powinny odbywać się częściowo w grupach zainteresowań, zgodnie z wyborem dokonanym przez ucznia. Wymaga to od szkół tworzenia własnej oferty zajęć uwzględniających różnorodne formy aktywności ruchowej w ramach grup do wyboru [3].

Dyrektor szkoły przygotowuje propozycję zajęć do wyboru, uwzględniając:

- potrzeby zdrowotne uczniów, ich zainteresowania oraz osiągnięcia w danym sporcie lub aktywności fizycznej,
- uwarunkowania lokalne,
- miejsce zamieszkania uczniów,
- tradycje sportowe środowiska lub szkoły,
- możliwości kadrowe [4].

Aby realizować nowe koncepcje, nauczyciel powinien być twórczy, uwzględniać w swojej pracy wyniki badań naukowych oraz doskonalić się [5].

Głównym celem zajęć do wyboru jest spełnienie oczekiwań uczniów wobec szkolnego wychowania fizycznego przez umożliwienie im pogłębiania wiedzy i rozwijania umiejętności w dziedzinach, którymi są szczególnie zainteresowani [3]. Dlatego wydaje się, jak wykazał Rokita [6–8], że chcąc realizować w szkole (zwłaszcza w gimnazjum i liceum) cele wychowania fizycznego, powinno się diagnozować zainteresowania aktywnością ruchową uczniów, zaspokajając je, powodując powstawanie zamiłowań do określonych form aktywności ruchowej.

Badania przeprowadzone przez Górą [9] w latach 1995–1996 wykazały, że wśród 665 licealistów najbardziej popularnymi formami aktywności fizycznej były piłka siatkowa, pływanie i koszykówka wśród dziewcząt oraz koszykówka, piłka nożna, piłka siatkowa i pływanie wśród chłopców.

W latach 1995–2001 Rokita [10] zdiagnozował zainteresowania 1693 uczniów I klas liceum ogólnokształcącego w ciągu 7 kolejnych lat. Zastosował anonimową ankietę „Moje ulubione dyscypliny sportowe, które chciałbym ćwiczyć na lekcjach wychowania fizycznego”. W każdym roku badań zawsze największą popularnością cieszyły się koszykówka, piłka nożna, pływanie i tenis stołowy. Najmniej popularne były gimnastyka, ringo, tańce i rolki.

Bartoszewicz [11] w latach 2002–2003

przeprowadził badania zainteresowań uczniów gimnazjum w wybranych krajach europejskich. Badania objęły grupę 2418 dziewcząt oraz 2263 chłopców z 10 państw. W większości z nich największe zainteresowanie budziły tańce i pływanie. Dość popularne były ponadto aerobik, gry sportowe oraz łyżwiarstwo. Najmniejsze zainteresowanie dziewcząt wzbudzały kulturystyka, biegi na orientację, sporty techniczne i sporty wodne. Wśród chłopców największą popularnością cieszyły się pływanie i gry sportowe. Ponadto duże zainteresowanie budziły lekkoatletyka, sporty techniczne oraz sporty walki. Najmniej chłopców wskazało aerobik, gimnastykę artystyczną, taniec oraz biegi na orientację.

Główny Urząd Statystyczny zrealizował w 2008 r. badania: „Uczestnictwo Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej w 2008 roku”. Zbadanych zostało 4691 gospodarstw domowych, w których skład wchodziły osoby różnicowane pod względem wieku, płci, miejsca zamieszkania, miejsca pracy, stopnia zamożności, poziomu wykształcenia oraz stopnia niepełnosprawności [12].

Największe zainteresowanie wśród dziewcząt w wieku 15–19 budziły kolarstwo i rekreacyjna jazda na rowerze, pływanie oraz piłka siatkowa. Najrzadziej wybierane były tenis ziemny, szachy, kulturystyka i sporty siłowe. Natomiast wśród chłopców w wieku 15–19 lat najpopularniejsze były piłka nożna, kolarstwo lub rekreacyjna jazda na rowerze oraz pływanie. Najmniej wskazań otrzymały gimnastyka, taniec i tenis ziemny [12].

Wielu naukowców zarówno w Polsce [6–17], jak i Europie [18–23] prowadziło badania preferowanych przez dzieci i młodzież gier sportowych. Analizując literaturę przedmiotu, stwierdzono, że zainteresowania gramii sportowymi uczniów są różne w zależności od płci, miejsca zamieszkania, wieku badanych, pory roku i wielu innych czynników [6–23].

CEL BADAŃ

Celem poznawczym badań było zdiagnozowanie zainteresowań gramii sportowymi uczniów liceów ogólnokształcących we Wrocławiu.

Celem praktycznym było wykorzystanie ich wyników do programowania i organizacji zajęć do wyboru w szkołach, w których realizowano badania, zgodnie z nową podstawą programową [4].

Poszukiwano odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Jakimi grami sportowymi zainteresowani są uczniowie wybranych liceów ogólnokształcących we Wrocławiu?
2. Jakimi grami sportowymi zainteresowane są dziewczęta w klasach I, II i III?
3. Jakimi grami sportowymi zainteresowani są chłopcy w klasach I, II i III?
4. Czy zainteresowania grami sportowymi zależą od wieku i płci uczniów oraz szkoły?

MATERIAŁ I METODY BADAŃ

W badaniach udział wzięli uczniowie klas I–III 6 losowo dobranych szkół ponadgimnazjalnych Wrocławia: I LO (115 uczniów), II LO (146 uczniów), IV LO (141 uczniów), V LO (138 uczniów), XVII LO (167 uczniów), XXX LO (82 uczniów). Dobór losowy polegał na wylosowaniu 6 z 30 publicznych liceów ogólnokształcących stolicy Dolnego Śląska. Do losowania użyto programu komputerowego Microsoft Excel, wykorzystując generator liczb losowych. W każdym z liceów w badaniach brali udział uczniowie z dwóch klas z każdego poziomu. Zawsze były to klasy A oraz jedna z pozostałych klas w poziomie nauczania. Zdiagnozowano zainteresowania grami sportowymi 787 uczniów (486 dziewcząt i 301 chłopców) (tab. 1).

Badania przeprowadzono podczas lekcji wychowania fizycznego, w trakcie pierwszego semestru nauki (tj. w listopadzie 2011 r.). Udział w nich wzięli wyłącznie uczniowie

nieposiadający semestralnych lub całorocznych zwolnień lekarskich.

Podstawową metodą badawczą był sondaż diagnostyczny, a techniką ankieta. W celu określenia zainteresowań grami sportowymi zastosowano wystandaryzowany kwestionariusz ankietowy Frömela „Zainteresowania w zakresie aktywności ruchowej” [11, 19].

Przed przystąpieniem do badań zapoznano uczniów z kwestionariuszem ankietowym oraz uzyskano zgody uczniów (w przypadku pełnoletności) lub ich rodziców na udział w badaniach. Wypełnienie kwestionariusza polegało na zaznaczeniu płci, wieku, klasy oraz wskazaniu rankingu 5 z 11 najbardziej ulubionych gier sportowych [11, 19].

Ze względu na podjętą tematykę badań do analizy statystycznej wykorzystano wyniki 4. grupy (4. podgrupy – gry sportowe) pytań z kwestionariusza.

Wyniki testowania testem chi-kwadrat Pearsona uznawano za istotne statystycznie, gdy $p \leq 0,05$. Weryfikowano hipotezę o niezależności zainteresowań grami sportowymi uczniów liceów ogólnokształcących od płci. Przy tym samym założeniu stosowano test nieparametryczny Kruskala-Wallisa. Weryfikowano hipotezę o braku różnic zainteresowań grami sportowymi uczniów w odniesieniu do wieku i szkoły, do której uczęszczają uczniowie.

WYNIKI

Zainteresowania grami sportowymi uczniów liceów ogólnokształcących

Dziewczęta uczące się w liceach ogólnokształcących najbardziej zainteresowane były siatkówką (od 28,1% do 42,9%) i badmintonem

Tab. 1. Liczba badanych uczniów

Płeć	Szkoła i klasa																		Ogółem
	I LO			II LO			IV LO			V LO			XVII LO			XXX LO			
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
Dziewczęta	31	16	10	34	29	24	24	36	34	40	23	26	34	35	35	30	12	13	486
Chłopcy	21	21	16	15	19	25	18	12	17	15	18	17	20	23	20	13	6	8	301
Ogółem	51	37	26	49	48	49	42	48	51	55	41	43	54	58	55	43	18	21	787

Tab. 2. Zainteresowania grami sportowymi uczniów liceów ogólnokształcących we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	17	3,7	11,8	4,8	34,8	5,8
Piłka ręczna	9,9	7,1	6,7	3,6	1,9	3,5
Piłka nożna	5,3	35,4	5,9	31,3	6,7	55,6
Koszykówka	11,7	3,7	12,6	25,3	12,4	17,4
Hokej na lodzie	4,7	3,7	1,7	3,6	1	1,2
Siatkonoga	0,0	1,2	0,8	2,4	1,9	3,5
Siatkówka	28,1	12,2	42,9	8,4	31,4	5,8
Softball i baseball	1,2	2,4	0,0	0,0	0,9	0,0
Tenis stołowy	5,3	6,1	9,1	1,2	6,7	3,5
Tenis ziemny	5,8	1,2	7,6	8,4	4,8	1,2
Piłka wodna	1,7	3,7	0,0	1,2	2	3,4
Inne	0,6	2,4	0,0	2,4	0,0	0,9

(od 17% do 34,8%). Wśród chłopców najbardziej popularna była piłka nożna (od 31,3% do 55,5%) i koszykówka (3,6% do 25,3%) (tab. 2).

Płeć uczniów różnicowała statystycznie istotnie wybór 4 gier sportowych (dziewczęta preferowały badminton, siatkówkę i tenis ziemny, a chłopcy piłkę nożną). Dlatego dalszą analizę prowadzono w rozbiciu na grupę dziewcząt i chłopców.

Korzystając z testu Kruskala-Wallisa, zbádano różnice zainteresowań grami sportowymi uczniów liceów ogólnokształcących w odniesieniu do wieku i szkoły, do której uczęszczają. Analiza statystyczna wykazała, że wiek nie różnicował istotnie badanych ($p > 0,05$). Uwzględniając to, że liceum, do którego uczęszczali uczniowie, miało wpływ na wybór 4 gier sportowych (badminton, piłka ręczna, softball i baseball, tenis stołowy), dalszą analizę prowadzono w rozbiciu na licea.

Zainteresowania grami sportowymi uczniów I LO we Wrocławiu

Płeć uczniów I LO była istotnie statystycznie związana z wyborem w ramach 3 gier sportowych (dziewczęta preferowały badminton i piłkę ręczną, a chłopcy piłkę nożną).

Dziewczęta klas I najbardziej zainteresowane były piłką ręczną i koszykówką (po

25,8%). Chłopcy preferowali piłkę nożną (62%). Żadna z dziewcząt nie wybrała siatkonogi, softballu i baseballu, tenisa stołowego i piłki wodnej. Ani jeden chłopiec nie był zainteresowany badmintonem, piłką ręczną, hokejem na lodzie, siatkonogą, softballem i baseballlem (tab. 3).

Wśród dziewcząt klas II najpopularniejsza była siatkówka (25%). Chłopcy preferowali piłkę nożną (23,81%). Żadna z dziewcząt nie była zainteresowana piłką ręczną i nożną, hokejem na lodzie, siatkonogą, softballem i baseballlem, tenisem stołowymi i ziemnym oraz piłką wodną. Z chłopców nikt nie wybrał piłki ręcznej, siatkonogi, softballu i baseballu, tenisa stołowego i piłki wodnej (tab. 3).

W klasach III dziewczęta najczęściej wybierały badminton, koszykówkę i siatkówkę (po 20%), a chłopcy piłkę nożną (43,8%). Żadna z dziewcząt nie wskazała piłki nożnej, hokeja na lodzie, siatkonogi, softballu i baseballu, tenisa stołowego i ziemnego oraz piłki wodnej. Żaden z chłopców nie uznał za interesujące piłki ręcznej, hokeja na lodzie, siatkonogi, softballu i baseballu, tenisa ziemnego oraz piłki wodnej (tab. 3).

Podsumowując, zaobserwowano, że niezależnie od klasy największą popularnością wśród dziewcząt uczących się w I LO we Wrocławiu cieszyły się siatkówka, koszykówka

i badminton. Wśród chłopców niezależnie od klasy największe zainteresowanie wzbudzała piłka nożna. Nikt nie wskazał siatkonogi, softballu i baseballu (tab. 3).

Zainteresowania grami sportowymi uczniów II LO we Wrocławiu

Płeć uczniów II LO różnicowała statystycznie istotnie wybór w ramach 3 gier sportowych (dziewczęta preferowały badminton i siatkówkę, a chłopcy piłkę nożną).

Dziewczęta klas I najbardziej zainteresowane były siatkówką (44,1%), a chłopcy piłką nożną (28,6%) i siatkówką (21,4%).

Żadna z tych licealistek nie wybrała hokeja na lodzie, siatkonogi, softballu i baseballu, tenisa ziemnego i stołowego oraz piłki wodnej. Z chłopców nikt nie wskazał badmintonu, hokeja na lodzie, siatkonogi, tenisa ziemnego oraz piłki wodnej (tab. 4).

Dziewczęta klas II preferowały siatkówkę (51,5%), a chłopcy piłkę nożną (53,3%). Ani dziewczęta, ani chłopcy nie byli zainteresowani hokejem na lodzie, siatkonogą, softballem i baseballlem oraz piłką wodną (tab. 4).

Wśród dziewcząt klas III największą popularnością cieszyła się siatkówka (33,3%), a wśród chłopców piłka nożna (29,2%) i koszykówka (20,8%) (tab. 4).

Tab. 3. Zainteresowania grami sportowymi uczniów I LO we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	9,7	0,0	18,8	4,8	20,0	6,2
Piłka ręczna	25,8	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0
Piłka nożna	3,2	61,9	0,0	23,8	0,0	43,8
Koszykówka	25,8	14,3	12,5	19,1	20,0	12,5
Hokej na lodzie	3,2	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0
Siatkonoga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Siatkówka	16,1	14,3	25	4,8	20,0	12,5
Softball i baseball	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tenis stołowy	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	6,2
Tenis ziemny	6,4	0,0	12,5	9,5	0,0	0,0
Piłka wodna	0,0	0,0	6,2	0,0	0,0	0,0
Inne	0,0	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0

Tab. 4. Zainteresowania grami sportowymi uczniów II LO we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	14,7	0,0	12,1	6,7	12,5	4,2
Piłka ręczna	11,8	14,3	6,1	0,0	0,0	4,2
Piłka nożna	2,9	28,6	6,1	20,0	12,5	29,2
Koszykówka	17,6	14,3	18,2	53,3	12,5	20,8
Hokej na lodzie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2
Siatkonoga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Siatkówka	44,1	21,4	51,5	6,7	33,3	12,5
Softball i baseball	0,0	7,1	0,0	0,0	4,2	0,0
Tenis stołowy	5,9	7,1	3,0	6,7	4,2	4,2
Tenis ziemny	0,0	0,0	3	6,7	8,3	0,0
Piłka wodna	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	8,3
Inne	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tab. 5. Zainteresowania grami sportowymi uczniów IV LO we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	12,5	5,6	17,1	7,7	14,7	0,0
Piłka ręczna	12,5	0,0	8,6	0,0	2,9	11,8
Piłka nożna	4,2	55,6	5,7	15,4	5,9	29,4
Koszykówka	25	11,1	0,0	23,1	5,9	11,8
Hokej na lodzie	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0
Siatkonoga	4,2	0,0	0,0	15,4	0,0	5,9
Siatkówka	20,8	11,1	40	7,7	29,4	11,8
Softball i baseball	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0
Tenis stołowy	0,0	0,0	8,6	0,0	0,0	0,0
Tenis ziemny	4,2	0,0	5,7	0,0	2,9	0,0
Piłka wodna	8,3	0,0	0,0	0,0	8,8	5,9
Inne	0,0	11,1	0,0	7,7	0,0	0,0

Podsumowując, stwierdzono, że niezależnie od klasy największym zainteresowaniem wśród uczennic II LO we Wrocławiu cieszyła się siatkówka, a wśród ich kolegów piłka nożna. Nikt nie wskazał siatkonogi (tab. 4).

Zainteresowania grami sportowymi uczniów IV LO we Wrocławiu

Zaobserwowano, że płeć uczniów IV LO istotnie różnicowała wybór 2 gier sportowych (dziewczęta preferowały siatkówkę, a chłopcy piłkę nożną).

Wśród dziewcząt klas I najbardziej popularne były koszykówka (25%) i siatkówka (20,8%), a wśród chłopców piłka nożna (55,6%). Żadna z licealistek nie wybrała hokeja na lodzie, softballu i baseballu oraz tenisa stołowego. Żaden z chłopców nie wskazał piłki ręcznej, hokeja na lodzie, siatkonogi, softballu i baseballu oraz tenisa stołowego, ziemnego i piłki wodnej (tab. 5).

Dla dziewcząt klas II najciekawszą grą okazała się siatkówka (40%), a dla ich kolegów koszykówka (23,1%) (tab. 5).

Wśród uczennic klas III największą popularnością cieszyła się siatkówka (29,4%), a wśród uczniów piłka nożna (29,4%) (tab. 5).

Podsumowując, można powiedzieć, że niezależnie od klasy największym zainteresowaniem wśród dziewcząt uczących się w IV LO we Wrocławiu cieszyła się siatkówka.

Wśród chłopców niezależnie od klasy największe zainteresowanie wzbudzała piłka nożna. Najmniej osób wskazało softball i baseball, tenis stołowy oraz hokej na lodzie (tab. 5).

Zainteresowania grami sportowymi uczniów V LO we Wrocławiu

Płeć uczniów różnicowała statystycznie istotnie wybór 3 gier sportowych (dziewczęta preferowały badminton i siatkówkę, a chłopcy piłkę nożną).

Dziewczęta klas I najbardziej zainteresowane były badmintonem (28,6%) i siatkówką (21,4%), a ich koledzy piłką nożną (28,5%) (tab. 6).

Wśród dziewcząt klas II najpopularniejsza była siatkówka (41%). Chłopcy preferowali piłkę nożną i koszykówkę (27,8%) (tab. 6).

W klasach III V LO dziewczęta najczęściej wskazywały badminton (34,8%) i siatkówkę (30,4%). Chłopcy najczęściej wybierali piłkę nożną (55,6%) (tab. 6).

Podsumowując, stwierdzono, że niezależnie od klasy największą popularnością wśród dziewcząt uczących się w V LO we Wrocławiu cieszyła się siatkówka i badminton. Wśród chłopców niezależnie od klasy największe zainteresowanie wzbudzała piłka nożna. Najmniej wskazań uzyskały siatkonoga oraz softball i baseball (tab. 6).

Tab. 6. Zainteresowania grami sportowymi uczniów V LO we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	28,6	0,0	4,5	5,6	34,8	16,7
Piłka ręczna	4,8	7,1	4,5	0,0	0,0	5,6
Piłka nożna	0,0	28,6	13,6	27,8	13,1	55,6
Koszykówka	4,8	7,1	4,5	27,8	4,3	11,1
Hokej na lodzie	7,1	7,1	0,0	11,1	0,0	0,0
Siatkonoga	0,0	0,0	0,0	0,0	4,2	0,0
Siatkówka	21,4	14,3	41	11,1	30,4	0,0
Softball i baseball	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Tenis stołowy	12	0,0	9,1	0,0	0,0	5,6
Tenis ziemny	12	0,0	18,2	5,6	0,0	0,0
Piłka wodna	4,8	14,3	0,0	5,6	4,3	0,0
Inne	2,4	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0

Zainteresowania grami sportowymi uczniów XVII LO we Wrocławiu

Płeć uczniów XVII LO różnicowała statystycznie istotnie wybór 4 gier sportowych (dziewczęta preferowały badminton, tenis stołowy i siatkówkę, a chłopcy piłkę nożną).

Dziewczęta klas I najbardziej zainteresowane były siatkówką (35,3%) i badmintinem (23,5%), natomiast chłopcy najczęściej wybierali piłkę nożną i koszykówkę (po 25%) (tab. 7).

Wśród dziewcząt klas II najpopularniejszą grą okazała się siatkówka (31,4%). Chłopcy preferowali piłkę nożną (47,9%) (tab. 7).

W klasach III uczennice najczęściej wybierały siatkówkę (34,3%) i badminton (22,9%), a ich rówieśnicy piłkę nożną (65%) (tab. 7).

Uogólniając, niezależnie od klasy największym zainteresowaniem wśród uczniów XVII LO we Wrocławiu cieszyła się siatkówka i badminton. Wśród chłopców niezależnie od klasy największą wskazano otrzymały piłka nożna i koszykówka. Najmniej zainteresowanie dziewcząt i chłopców wzbudzały siatkonoga, softball i baseball oraz piłka wodna (tab. 7).

Zainteresowania grami sportowymi uczniów XXX LO we Wrocławiu

Płeć uczniów XXX LO różnicowała statystycznie istotnie wybór 3 gier sportowych

(dziewczęta preferowały koszykówkę i siatkówkę, a chłopcy piłkę nożną).

Dziewczęta klas I najbardziej zainteresowane były siatkówką (23,3%), natomiast ich koledzy tenisem stołowym (30,8%) i piłką nożną (23,8%) (tab. 8).

Wśród dziewcząt klas II najpopularniejsze były siatkówka (16,7%) i koszykówka (15,4%). Chłopcy zdecydowanie preferowali piłkę nożną (33,3%) (tab. 8).

W klasach III dziewczęta najczęściej wybierały siatkówkę i tenis stołowy (po 30,8%). Chłopcy najbardziej interesowali się piłką nożną i koszykówką (po 37,5%) (tab. 8).

Podsumowując, stwierdzono, że niezależnie od klasy największym zainteresowaniem uczennic XXX LO we Wrocławiu cieszyła się siatkówka, a wśród ich kolegów piłka nożna i koszykówka. Najmniej wskazań otrzymały siatkonoga, softball i baseball oraz hokej na lodzie i piłka wodna (tab. 8).

DYSKUSJA

Wyniki kontroli uczestnictwa uczniów w zajęciach wychowania fizycznego przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli [24] w latach 2007–2009 wykazały bardzo niekorzystne tendencje. W zbadanych szkołach (w sumie 18 661 uczniów) odnotowano niski poziom aktywnego uczestnictwa uczniów w zajęciach wychowania fizycznego z ten-

Tab. 7. Zainteresowania grami sportowymi uczniów XVII LO we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	23,5	10	17,1	4,3	22,9	0,0
Piłka ręczna	2,9	5	14,3	8,7	2,9	5,0
Piłka nożna	11,8	25	5,7	47,8	2,9	65
Koszykówka	8,8	25	11,4	13	20	15
Hokej na lodzie	2,9	10	5,7	0,0	2,9	0,0
Siatkonoga	0,0	0,0	0,0	8,7	0,0	10
Siatkówka	35,3	10	31,4	8,7	34,3	0,0
Softball i baseball	5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tenis stołowy	2,9	0,0	5,7	0,0	5,7	0,0
Tenis ziemny	2,9	5	5,7	8,7	8,6	0,0
Piłka wodna	2,9	0,0	2,9	0,0	0,0	5,0
Inne	0,0	10	0,0	0,0	0,0	0,0

Tab. 8. Zainteresowania grami sportowymi uczniów XXX LO we Wrocławiu (%)

Gry sportowe	Klasa					
	I		II		III	
	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy	dziewczęta	chłopcy
Badminton	3,3	7,7	0,0	4,6	15,4	0,0
Piłka ręczna	6,7	0,0	0,0	16,7	0,0	0,0
Piłka nożna	10	23,8	0,0	33,3	0,0	37,5
Koszykówka	3,3	15,4	15,4	16,7	15,4	37,5
Hokej na lodzie	10	0,0	0,0	7	0,0	0,0
Siatkonoga	0,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Siatkówka	23,3	0,0	16,7	16,3	30,8	0,0
Softball i baseball	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tenis stołowy	3,3	30,8	0,0	0,0	30,8	0,0
Tenis ziemny	6,7	0,0	0,0	16,7	0,0	12,5
Piłka wodna	0,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Inne	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7	0,0

dencją spadkową: z 77,5% w roku szkolnym 2007–2008 do 76,7% w roku szkolnym 2008–2009. Liczba uczniów niećwiczących na lekcjach wychowania fizycznego wynosiła: na II etapie (klasy IV–VI szkoły podstawowej) – 9,5%, na III etapie (gimnazjum) – 12,9% i na IV etapie (szkoły ponadgimnazjalne) – 21,8%.

W skontrolowanych szkołach z etapu na etap wzrasta krytyczne postrzeganie przez uczniów uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego. Opinię, że nie są interesujące, wyraziła w ankietach prawie jedna piąta uczniów ostatnich klas szkół podsta-

wowych, jedna czwarta uczniów gimnazjów i jedna trzecia uczniów klas szkół ponadgimnazjalnych [24].

Wyniki badań Głównego Urzędu Statystycznego wykazały ponadto, że aktywność rekreacyjno-sportowa Polaków w większości dyscyplin sportowych istotnie maleje wraz z wiekiem [12].

Biorąc pod uwagę wyniki kontroli NIK [24] i GUS [12], autorzy postanowili poznać zainteresowania grami sportowymi jako formami aktywności ruchowej najbardziej ulubionymi przez uczniów liceów ogólnokształcących [7, 10].

Dziewczęta uczące się w liceach ogólnokształcących we Wrocławiu niezależnie od wieku najbardziej zainteresowane były siatkówką i badmintonem, a chłopcy piłką nożną i koszykówką. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się siatkonoga, softball i baseball oraz hokej na lodzie i piłka wodna. Wyniki badań wykazały, że zainteresowania gramami sportowymi zależą od płci i szkoły, do której uczęszczają uczniowie. Podobne wyniki uzyskali m.in. Frömel i Bartoszewicz [20], mimo że prowadzili badania poza granicami Polski. Rokita [14, 15] uzyskał rezultaty zbliżone do wyników wspomnianych autorów.

Wydaje się, że na popularność siatkówki, piłki nożnej i koszykówki wśród uczniów liceów ogólnokształcących Wrocławia wpływ mają przede wszystkim media (m.in. transmisje rozgrywek Plusligi, Ligi Światowej, Champions League, NBA) oraz uczestniczące w rozgrywkach wrocławskie zespoły ligowe (Impel Gwardia Wrocław – piłka siatkowa, Śląsk Wrocław – piłka nożna, koszykówka). Wydaje się również, że organizacja we Wrocławiu imprez sportowych o randze europejskiej (ME kobiet w piłce siatkowej 2009, ME mężczyzn w koszykówce, ME mężczyzn w piłce nożnej 2012) determinuje stale rosnącą popularność tych dyscyplin.

W dobie reformy systemu edukacji tworzenie autorskich programów jest obowiązkiem każdego nauczyciela wychowania fizycznego. Biorąc pod uwagę uzyskane wyniki oraz doniesienia Frömele i Bartoszewicza [20] czy Rokity [14, 15], można wnosić, że nie będzie dużym nadużyciem przygotowanie budżetów godzin z wychowania fizycznego, w oparciu o zespołowe gry sportowe.

Zespołowe gry sportowe zaliczyć można do najbardziej różnorodnych (25 gier zespołowych uprawianych w Europie) i najpopularniejszych dyscyplin sportu. Różnorodność form gry zespołowej powoduje, że interesują one ludzi nie tylko jako dyscypliny sportu. Ze względu na swoje walory stanowią główny środek w wychowaniu fizycznym dzieci i młodzieży, a także są podstawowym środkiem rekreacji fizycznej osób dorosłych [25].

Wartość gry sportowej tkwi w samej grze, w oddaniu się jej urokom, w zabawie, którą ona organizuje jej uczestnikom, w walce, którą wyzwała, w zaangażowaniu emocjo-

nalnym, w teatralizacji ról i gestów, w nieprzewidywalności akcji [26].

Odpowiadając na proste pytanie o to, czego może człowieka nauczyć sport, czego wszelkie gry zespołowe z piłką, można znaleźć i poznać sens sportu jako szczególnego fragmentu kultury edukacyjnej. Patrząc z tej perspektywy, należy zaznaczyć, że nauczyciel WF-u bierze określoną odpowiedzialność, adekwatną do swych szczególnych możliwości, przez uruchomienie własnych, oryginalnych, nigdzie indziej niespotykanych metod wychowawczych [26].

Rozpatrując problematykę zainteresowań gramami sportowymi, można stwierdzić, że w ramach szkolnego wychowania fizycznego w szkołach ponadgimnazjalnych należy diagnozować zainteresowania gramami sportowymi uczniów i zaspokajać je, chociażby tworząc grupy ponadklasowe o jednakowych zainteresowaniach. Może wpłynąć to m.in. na zmniejszenie się liczby fikcyjnych zwolnień lekarskich z czynnego uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego oraz zachęcić do realizowania sportów całego życia w postaci zajęć pozalekcyjnych.

Rokita [6] wykazał ponadto, że tworzenie w sposób obiektywny (uwzględniający zainteresowania) budżetu godzin z wychowania fizycznego w gimnazjach oraz liceach jest potrzebą chwili. Istnieje bowiem szansa, by zaspokajając zainteresowania gramami sportowymi uczniów, utrwalić pozytywne (lub zmienić negatywne) postawy wobec kultury fizycznej młodzieży. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że uczniowie uczestniczący w realizacji programów wychowania fizycznego zgodnie ze swoimi zainteresowaniami będą podejmować dodatkową systematyczną aktywność fizyczną poza szkołą i w przyszłości.

W związku z tym zasadne wydaje się poznawanie zainteresowań gramami sportowymi uczniów, a następnie zaspokajanie ich w procesie kształcenia i wychowania fizycznego.

WNIOSKI

1. Uczniowie wybranych liceów ogólnokształcących Wrocławia najczęściej wybierali siatkówkę, piłkę nożną i koszykówkę.

2. Wyniki badań potwierdziły potrzebę odmiennego programowania i prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego dla dziewcząt i chłopców. Dziewczęta niezależnie od wieku najbardziej zainteresowane były siatkówką i badmintonem, a chłopcy piłką nożną i koszykówką.

3. Zainteresowania formami aktywności ruchowej uczniów w badanych liceach różnią się w obrębie płci i szkół, do której uczęszczają uczniowie. Dlatego niezbędne jest odmiennie programowanie i prowadzenie zajęć z wychowania fizycznego w poszczególnych placówkach oświatowych.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Bukowiec M., Wychowanie fizyczne w przemianach współczesnej szkoły. *Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne*, 1992, 2, 49–52. [2] Gurycka A., Rozwój i kształtowanie zainteresowań, PWN, Warszawa 1989. [3] Cendrowski Z., Czerska E., Frołowicz T., Madejski E., Pośpiech J., Przybylski W., Komentarz do podstawy programowej przedmiotu wychowanie fizyczne. Podstawa programowa z komentarzami, *Wychowanie Fizyczne i Edukacja dla Bezpieczeństwa w Szkole Podstawowej, Gimnazjum i Liceum*, 2008, 8, 37–44. [4] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, DzU z 2009, nr 4, poz. 17. [5] Górna-Łukasik K., Przygotowanie młodzieży do uczestnictwa w kulturze fizycznej, AWF, Katowice 2001. [6] Rokita A., Planowanie budżetu godzin z wychowania fizycznego a zaspokajanie zainteresowań uczniów aktywnością ruchową, [w:] Ślężyński J. (red.), *Efekty kształcenia i wychowania w kulturze fizycznej*, PTNKF, AWF, Katowice 1998, 47–50. [7] Rokita A., The interest in sport activity among first year secondary school students in the years 1995–2001, *Kinesiology*, 2005, 37, 99–105. [8] Rokita A., The timetable of physical education (PE) activities as an example of providing interest in mobile activity for students, [w:] Parisi P. i wsp. (red.), *Proceedings of the 4th Annual Congress of the European College of Sport Science*, Roma, Sport Science '99 in Europe 1999, 39. [9] Górna K., Zainteresowania młodzieży licealnej formami aktywności sportowo-rekreacyjnej, *Kultura i Edukacja*, 1997, 3–4, 151–159. [10] Rokita A., Zainteresowania aktywnością ruchową z piłką uczniów klas I liceum ogólnokształcącego w latach 1995–2001, *Człowiek i Ruch*, 2001, 1 (3), 93–96. [11] Bartoszewicz R., Aktywność ruchowa młodzieży gimnazjalnej z południowo-zachodniej Polski na tle wybranych ośrodków europejskich, *Studia i Monografie AWF we Wrocławiu*, 2011, 101. [12] GUS, Uczestnictwo Polaków w sporcie i rekreacji ruchowej w 2008 roku, Warszawa 2009, <http://www.stat.gov.pl/gus>. [data dostępu: 31.08.2009]. [13] Koszczyk T., Bartoszewicz R., Frömel K., Formankova S., Sportovní zajmy zaku wrocławského a olomouckého regionu z hlediska pojetí školní tělesné výchovy, [w:] Ślężyński J. (red.), *Didaktický proces v současné pojetí tělesné výchovy: mezinárodní vědecký seminář*, Olomouc, 1996, Univerzita Palackého, Olomouc 1996, 28–35. [14] Rokita A., Zainteresowania aktywnością ruchową uczniów szkoły średniej a planowanie i realizacja zajęć dydaktycznych z wychowania fizycznego, [w:] Ślężyński J. (red.), *Efekty kształcenia i wychowania w kulturze fizycznej*, AWF, Katowice 1996, 47–50. [15] Rokita A., Zainteresowania formami aktywności ruchowej a postawa wobec kultury fizycznej uczniów szkół ponadpodstawowych, rozprawa doktorska, AWF, Wrocław 1997. [16] Mynarski W., Tomik R., Formy i zakres aktywności ruchowej w czasie wolnym uczennic i uczniów gimnazjum, *Ann Univ Mariae Curie-Skłodowska*, 2005, 60, supl. 16, 28–31. [17] Pławińska L., Zainteresowania młodzieży szkolnej wychowaniem fizycznym i sportem, *Zeszyty Naukowe. Prace Instytutu Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego*, 1997, 12, 71–79. [18] Bartoszewicz R., Frömel K., Motor activity of junior high school students in the period of socio-economic transformations in Poland and the Czech Republic, *Hum Mov*, 2006, 7 (1), 14–24. [19] Frömel K., Ludva P., Formankova S., Structure of sporting interests and motor activities of young people, *Tělesná Kultura*, 1995, 96, 5–47. [20] Frömel K., Bartoszewicz R., Aspect of organization in the structure of sporting interests and motor activity in children in the regions of Olomouc and Wrocław, [w:] *Sport mladich: III Mednarodni Simpozij: zbornik*, Univerza v Ljubljani, Ljubljani 1998, 94–99. [21] Frömel K., Skalík K., Sigmund E., Vasendova J., Neuls F., Wirdheim E., Analysis of physical activity in 16 and 18 year-old grammar school students within international context, *J Hum Kinetic*, 2000, 3, 103–113. [22] Greenwood M., Stillwell J., Byars A., Activity preferences of middle school physical education students, *Educator*, 2001, 2, 26–29. [23] Telama R., Pupils' interest and motivation for sport in Finland, *Int J Phys Educ*, 1978, 1 (1), 14–23. [24] NIK o wychowaniu fizycznym w szkole, <http://www.nik.gov.pl> [data dostępu: 09.10.2011]. [25] Naglak Z., Zespołowa gra sportowa. Studium, *Studia i Monografie AWF we Wrocławiu*, 1994, 45. [26] Lipiec J., Pożegnanie z Olimpią, Fall, Kraków 2007.